

125 éves az erdészeti szakoktatás Ásotthalmon

125 éve, 1883. október 10-én nyitotta meg kapuit az első magyar erdőőri szakiskola Szeged-Királyhalmon, a mai Ásotthalmon. Az Erdészeti Lapok korábbi évfolyamaiban az iskolánk történetének főbb vonalait már bemutattuk (EL, 1998. évi 12. szám, 2004. évi 2. szám). Iskolánk hajdan Szeged-Alsótanyán, a tanyavilágban, a Várostantya közelében épült fel. Szegedtől 36 km-re, Szabadkától 18 km-re. Idővel a Várostantya és a szakiskola épületei köré egyre több ember költözött, és így alakult ki az 1950-ben önállóvá váló település, Ásotthalom. Ezek alapján nyugodtan nevezhetjük ezt az ősi erdésziskolát településalapítónak, talán az országban egyedülként.

A jeles évforduló kapcsán a következő hónapokban az iskolaalapítás és a kezdeti időszak néhány érdekességét szeretnénk bemutatni.

Andrésiné dr. Ambrus Ildikó
igazgató

Az első erdőőri iskola alapítása

Előzmények

A képzett erdészeti segédszemélyzet iránti igény elsősorban a nagy kiterjedésű főúri birtokokon fogalmazódott meg először. Így már a XIX. század elején a kismartoni Esterházy-uradalom erdész-képző iskolában oktatta a leendő erdőőröket, német nyelven. Ugyancsak a XIX. század elején, 1806-ban alapította gróf Festetics György a Georgikonhoz kapcsolódó „Erdői és Vadász Oskolát”. Ebben az alapító levél szerint „A paraszt gyermekek és ifjak fognak erdőcsöszöknéket és közönséges vadászoknak neveltetni”. A következő tárgyakat tanították: írás és olvasás magyar és német nyelven, számvetés, erdész- és vadászkalendárium, fák és bokrok fajainak megkülönböztetése, puska kezelése, lövészet, kutyákkal való bánás, magszedés, erdővetés-ültetés, a fák szám szerinti felbecsülése, favágás stb. Az oktatás nyelve magyar volt.

Az alsófokú erdészeti szakoktatás kezdetei 1796-ra nyúlnak vissza. Ekkor került Franz Vissner von Morgenstern a hradek-likavai kincstári erdőbirtokra, mint prefektus. Figyelme csakhamar az erdei munkások és alkalmazottak gyerekeire irányult, akik gyakran napokig felügyelet nélkül voltak, és semmilyen oktatásban nem részesültek. Ezért maga és néhány barátja költségén tanítót alkalmazott, aki a népiskolai oktatás mellett erdészeti ismereteket is tanított. Ezek az iskolák azonban néhány év, évtized után megszűntek.

Vedres István, korának neves szegedi mérnöke 1825-ben kiadott művében valószínűleg elsőként veti fel egy alföldi

di iskola szükségességét. Az alábbiakat írja: „Ily Erdős Oskola volna szükséges az Alföldön is valahol, melyben gyakorolva arra taníttatnának az iffiak: miként kellessen Erdőket ültetni, gyarapítani, s mindenféle hasznos fákat termesztetni, mert az üdő balad: ...”.

Több évtizednyi vajúdás

Az 1851-ben megalakult az „Ungarischer Forstverein”, azaz a „Magyar Erdészegylet”. Ennek szakemberei az erdőgazdálkodás színvonalának emelésére hamarosan lépéseket tettek annak érdekében, hogy az „alsóbbrendű műszaki személyzet részére tanintézet létesítésék”, amelyet Pozsonyban terveztek felállítani. Az egyesület tagságából és a korból adódóan a tervezett iskolában német nyelven oktattak volna. A tanintézet felállítását az érdekelt erdőbirtokosoktól várták, akik az ügyet nem támogatták.

A Divald Adolf és Wagner Károly által megindított „Erdészeti Lapokban” 1863-ban jelent meg a témában az első írás „A magyar gazdasági és erdészeti iskolák ügye” címmel, amely egy felsőmagyarországi tanintézet felállítására tett javaslatot. Rimaszombat, Igló és Eperjes tett ajánlatot az iskola elhelyezésére. Később ezek közül érdemben csak a rimaszombatival foglalkoztak. Anyagiak hiányában ez az iskola sem nyílt meg.

1866-tól az Országos Erdészeti Egyesület (OEE) képviselte a magyar erdők ügyét. Az Egyesület a kezdetektől következetesen harcolt az alsó fokú erdészeti szakoktatás megteremtése, majd

fejlesztése ügyében.

Az OEE-ben megalakult a Szakoktatási Bizottság, melynek tagjai Bedő Albert, Fekete Lajos, Hofmann Antal és Wagner Károly voltak. A bizottság 1877-ben két olyan erdőőri szakiskola felállítására tett javaslatot, ahol a tanulóknak az erdei munkákban részt kell venniük, és a szakmai fogásokat el kell sajátítaniuk. Az iskolákat Lipótújváron és Szekszárdon tervezték felállítani. Az OEE igazgatóválasztmánya a javaslattal egyetértett, és azt 1878-ban a kormány elé terjesztette, majd legalább egy erdőőri iskola felállítását határozottan követelte. Az iskola felállítása folyamatosan késett, pedig a szakemberekre égető szükség volt. Ezzel is magyarázható, hogy közben megkezdődtek az első erdőőri szaktanfolyamok, majd szakvizsgák az erdőfelügyelőségek székhelyein.

1879-ben megjelent az első magyar nyelvű erdőtörvény. A XXXI. tc 37. §-a szerint az állami és jogi személyek erdőbirtokain „a törvény kibirdetésétől (1879. június 14.) számított 10 év letelte után kizárólag csak olyan erdészek lesznek alkalmazhatóak, akik bizonyítvánnyal képesek igazolni az erdőőri szakvizsgát...”. A törvény részletesen szabályozta az erdőőrök szakvizsgáit is. 1881-ben, az első szabályozott szakvizsgák után az OEE Szakoktatási Bizottsága jelentése megállapította, hogy: „egyedül az erdőőri szakvizsga – mint-hogy alacsony színvonalú tudást kíván – az erdőgazdálkodás továbbfejlődését nem tudja biztosítani”, ezért az erdőőri szakiskola felállítását sürgős ügynek nyilvánította.

1879. március 12-én éjjel a Tisza árja romba döntötte Szeged városát. A romokban álló városba március 17-én érkezett Ferenc József király. Ígérte: „Szeged szebb lesz, mint volt.” Az újjáépítéshez bel- és külföldről egyaránt érkezett anyagi segítség. A munkálatokat Tisza Lajos, volt közmunka- és közlekedésügyi miniszter – az OEE akkori elnöke – királyi biztosként irányította. Tisza Lajos Bedő Albert országos főerdőmesterrel, az OEE főtitkárával „meggyőzték” a minisztert, hogy itt a legjobb alkalom az első erdőőri szakiskola megépítésére. Így vélhetően az alföldfásítás fontossága, a törvény végrehajtásának szükségessége

mellett emberi gesztus is volt abban, hogy az akkori földművelés- ipar- és kereskedelemügyi miniszter 1881. december 4-én leiratot intézett Szeged városához, melyben felajánlja építését úgy, hogy a város segít abban.

Az első erdőőri szakiskola létesítése

1881. december 28-án Szeged város köztörvényhatósági bizottsága kinyilvánította köszönetét a figyelemért, és kijelentette: „a tervezett intézet létrejöttét minden kitelhető áldozatokkal előmozdítja.” Az építkezés teljes költségét 36 189,- Ft 37 krajcárra tervezték, amelyet az Erdészeti Alap egyedül nem tudott volna állni. A város a levélben vállalta, hogy területet biztosít, és a 18 000,- Ft-ot meghaladó ács és kőműves munkához való anyagot ad, és részt vesz az építke-

zésben. A minisztérium válaszlevelében a várostól a felajánlás helyett 16 000,- Ft készpénz kifizetését kérte, amit a város úgy fogadott el, hogy két részletben fizeti ki.

Az iskolát Szeged legerdősültebb, al-sótanyai részén, a Rívó, az Átokházi és az Ásotthalmi erdők közötti területen tervezték felépíteni. A végleges terület-kijelölés ügyében 1882. március végén tartottak szemlét, erre Szegedre érkezett Bedő Albert. „A szemle után az iskola helyéül az ásotthalmi erdőknek azon magas fekvésű részét találták egyhangúlag legalkalmasabbnak, mely a város tanyájától északnyugatra és a tanya mögött fekszik”

Az iskolát *Székely Mibály* szalontai és *Szeghalmi Báltint* nagyváradi vállalkozók 1882. júliusában kezdték meg felépíteni. Már a kezdeti időben megte-

kintette az építkezést *Tisza Lajos* királyi biztos is, kíséretében *Pálffy Ferenc* szegedi polgármesterrel. 1883 elején a két nagy épület és az istálló tető alatt, bevakolva állt, augusztus elejére pedig teljesen elkészült. Az épületek felszerelése, berendezése augusztus közepére csúszott. Az épületek teljes berendezése 35 000,- Ft-ba került.

Szeptember végén *Tisza Lajos*, és a kíséretében lévő *Pálffy Ferenc* polgármester és *Illés Nándor* főerdőtanácsos megtekintették az immár elkészült iskolát. Október elejére benépesült az iskola, megérkeztek a tanárok és az első tanulók. Kitűzték a hivatalos megnyitó időpontját, 1883. október 10-ére, amelyre minden készen állott.

Összeállította: **Andrési Pál**
Bátyai Gitta, Kiss Ferenc és Zsiros Attila munkáiból

A Műszaki Egyetem elnevezése története folyamán

1782. év INSTITUTUM GEOMETRICO - HIDROTECHNICUM = MÉRNÖKI INTÉZET (mindennapi szóhasználatban) (latin oktatási nyelv időszak) (1782-1850-ig, Szigorlati Szabályzat alapján 1275 mérnöki oklevél kiadása).
1846. év KIR. JÓZSEF IPARTANODA (megnyitó ünnepe 1846. nov. 1-én).
1849. év JOSEPH INDUSTRIE-SCHULE német elnevezési időszak kezdődött.
1850. év összevonás JOSEPH INDUSTRIE-SCHULE és MÉRNÖKI INTÉZET (=INSTITUTUM) német elnevezés továbbra is maradt, oklevél-kiadás megszűnt, abszolutórium kiadását indította el Sztoczek József ig. a tanártestülettel.
1956. év K.k JOSEPHS-POLYTECHNIKUM főiskolai szint, de továbbra is német elnevezés.
- 1862-től Kir. JÓZSEF MŰEGYETEM „Műgyetem” szó 1862-től indul! Magyar nyelvű oktatás, bizonyítvány-kiadás, hivatalos iratok kiállítása.
- 1871/72. Kir. JÓZSEF MŰEGYETEM rektori, dékáni kinevezés, Szigorlati Szabályzat, oklevél-kiadás! br. Eötvös József miniszter segítségével.
1919. év JÓZSEF MŰEGYETEM (kir. jelző elmaradt).
1920. év MAGYAR KIRÁLYI JÓZSEF – MŰEGYETEM „Magyar” szó beiktatása az elnevezésbe.
1934. év MAGYAR KIRÁLYI JÓZSEF NÁDOR MŰSZAKI ÉS GAZDASÁGTUDOMÁNYI EGYETEM „nádor” szó, műszaki kifejezés megjelenik¹ Műgyetem szó mellett Műszaki kifejezés is a bélyegzőn (rektorin is, tanszékin is). Hivatalos rövidítése: JÓZSEF MŰEGYETEM (külföldi levelezésnél kettősség – a teljes név és rövidebb név – nem egyértelmű!)
1949. év JÓZSEF NÁDOR MŰSZAKI EGYETEM – MŰEGYETEM (bélyegzőn mind a 2 szó!)
1949. év BUDAPESTI MŰSZAKI EGYETEM – (a főváros nevének beiktatása!) Hivatalos betű-összevonással: BME a rövidítés.
2000. év BUDAPESTI MŰSZAKI és GAZDASÁGTUDOMÁNYI EGYETEM. Hivatalos betű-összevonással: BME vagy MŰEGYETEM (antik kifejezés használatát tovább őrzi az általános szóhasználatban).

Összeállította: **Pedroni Emma Anna**
művészettörténész

¹ 1934-ben került a „nádor” szó az egyetem nevébe, ami valójában anakronisztikus, mert az 1864. évi 7 tc. a „nádori jogkört eltörölte”! (1920-ban „kormányzó”-i kinevezés volt) 1934-től MŰSZAKI EGYETEM kifejezés, de az antik „Műgyetem” szó ma is a legkedveltebb.